

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΦΡΑΓΚΟΥ

Τὸ τελωνεῖον συμπορεύεται ὅσον οὐδεμία ἄλλη δημοσία ὑπηρεσία μὲ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ συγχρόνου οἰκονομικοῦ βίου καὶ εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τὸ κέντρον τῶν οἰκονομικῶν ἐξελίξεων, συμβάλλον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς συγχρόνου κρατικῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

Ἡ φυσικὴ τοποθέτησίς του εἰς τὰ σύνορα, συμπληρωθεῖσα ἐν τῇ ἐξελίξει μὲ κατάλληλον διάρθρωσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐκάστης χώρας, ἐπενέδυσεν αὐτὸ μὲ καθήκοντα ποικίλα καὶ ἀνάλογα πρὸς τὰς μεταβαλλομένας εἰς ἐκάστην ἐποχὴν ἀνάγκας τῆς ἐξωτερικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους.

Ἄλλ' ὅπωςδῆποτε, παρά τὴν σημαντικὴν θέσιν ἣν κατεῖχε ἀπὸ τῶν παλαιότερων χρόνων τὸ τελωνεῖον εἰς τὴν κρατικὴν ὀργάνωσιν, ἡ ὄλως ἐξέχουσα σημασία του προβάλλει ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἤδη αἰῶνος, ὅτε, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν θεωριῶν τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ἡ ἐργασία καὶ ἡ παραγωγὴ κατέστησαν τὰ θεμέλια τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου, ὅστις ἐπεδιώχθη ἔκτοτε, νὰ διασφαλισθῇ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγικότητος, τῆς συναγωνιστικότητος τῆς βιομηχανικῆς ὀργανώσεως καὶ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐξαγωγῶν διὰ τῶν διεθνῶν ἀνταλλαγῶν.

Ἀπὸ τότε ἀναπτύσσεται, διαρκῶς διευρυνομένη, ἡ οἰκονομικὴ λειτουργία τῶν τελωνειακῶν τελῶν. Ἡ λειτουργία αὕτη, πολλαπλῆ εἰς τὴν μορφήν τῆς, συνίσταται εἰς τὴν διὰ τοῦ δασμοῦ καὶ τοῦ διαφορικοῦ δασμολογίου (Πολύστηλον δασμολόγιον) ἄσκησιν τῆς ἐκάστοτε ἐπιδιωκομένης πολιτικῆς ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου.

Δὲν εἶναι βεβαίως δυνατόν νὰ περιγραφῇ ἔκτενῶς ἡ θέσις τῆς τελωνειακῆς ὑπηρεσίας εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ συγχρόνου Κράτους, τούτου θεωρουμένου ὡς φορέως κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς δράσεως, εἰς τὰ πλαίσια ἐνός περιορισμένου σκοποῦ, εἰς ὃν ἀποβλέπουν αἱ γραμμαὶ αὗται. Ἄρκει νὰ λεχθῇ ὅτι τὸ τελωνεῖον εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τοῦ μηχανισμοῦ ὅστις κατευθύνει τὴν κρατικὴν καὶ τὴν ἰδιωτικὴν οἰκονομικὴν δρᾶσιν πρὸς στόχους ἐπιλεγόμενους ὑπὸ τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας. Ἐπίσης πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ κρατικὴ καὶ ἰδιωτικὴ αὕτη δραστηριότης ἀσκεῖται εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς διεθνoῦς συνεργασίας εἰς τὸν τομέα τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων, συνεργασίας χαρακτηρισζομένης ἀπὸ αὐτοπεριορισμοὺς εἰς τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν, περιορισμοὺς θεσπισθέντας ὑπὸ τῶν διεθνῶν συνθηκῶν εἰς τὰς ὁποίας προσεχώρησε

τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου. Τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διεθνῶν τούτων συνθηκῶν καὶ τῆς προσαρμογῆς πρὸς αὐτάς τὸ Τελωνεῖον ἐν τελευταίᾳ πάντοτε ἀναλύσει ἐξασφαλίζει.

Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτιθεμένων καταδεικνύεται, τὸ ἔργον τῆς τελωνειακῆς ὑπηρεσίας σήμερον ἀπαιτεῖ ὑψηλῆς στάθμης ὀργάνωσιν καὶ ἀνωτέρου ἐπιπέδου γνώσεις, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι τὸ πλαίσιον τῆς κατάρτισεως τῶν τελωνειακῶν ὀργάνων, ἰδίᾳ τῶν στελεχῶν, δεόν νὰ ἐκτείνεται εἰς εὐρύτερον κύκλον μαθήσεως, καλύπτοντα τὸ σύνολον τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ σύγχρονου οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ δημοσίου βίου ἀλλὰ καὶ τῶν διεθνῶν τάσεων καὶ σχέσεων.

Ἐκ τοῦ λόγου τούτου τὸ σύγχρονον Κράτος ἰδιαιτέραν δεόν ν' ἀποδίδῃ προσοχὴν εἰς τὴν πλαισίωσιν τῆς τελωνειακῆς ὑπηρεσίας διὰ προσωπικοῦ ἱκανοῦ νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ πολυσύνθετα προβλήματα τῆς ὑπηρεσίας ταύτης.

Ἐὰν ἤθελέ τις νὰ ἀρυσθῆ ἰδέας περὶ τῆς ἀλλαγῆς καταβαλλομένης εἰς τὸν τομέα τοῦτον προσπαθείας, ἡ Ecole Nationale des Douanes, ἡ Ἑθνικὴ Τελωνειακὴ Σχολὴ τῆς Γαλλίας, ἀποτελεῖ τὸ πλέον ὀργανωμένον πρότυπον.

Ἀνεξαρτήτως τῶν καὶ πρότερον ὑφισταμένων προσπαθειῶν τῆς Γαλλικῆς Τελωνειακῆς Διοικήσεως εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπιμορφώσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς Τελωνειακῆς ὑπηρεσίας ὑπὸ μορφήν σεμιναρίων κλπ., ἡ Ἰδρυσις καὶ λειτουργία ἰδίας Τελωνειακῆς Σχολῆς τὸ ἔτος 1947 εἰς Neuilly S/Seine, ἀπετέλεσε ἐν διεθνῆς πρότυπον πρωτοβουλίας καὶ σταθμὸν ὀργανωμένης πλέον ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὸν τελωνειακὸν τομέα.

Εἰς τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα, ἡ Γαλλικὴ Τελωνειακὴ Σχολὴ ἀπέβλεψεν εἰς τὸ νὰ δώσῃ τὴν ἀναγκαίαν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν εἰς τὸ νεοδιοριζόμενον προσωπικὸν τῆς τελωνειακῆς ὑπηρεσίας, ὥστε τοῦτο νὰ ἀποκτήσῃ θεωρητικὰς γνώσεις ἐπαρκεῖς διὰ μίαν ταχεῖαν προσαρμογὴν εἰς τὴν πρᾶξιν.

Μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν Σχολὴν προσετέθη τὸ ἔργον τῆς ἐπιμορφώσεως τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στελεχῶν εἰς ἐπίπεδα ἐξειδικευμένης τεχνολογικῆς γνώσεως καὶ κατάρτισεως προωθημένης ἐπιστημονικῆς στάθμης.

Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ἐδῶ νὰ σκιαγραφηθῆ περισσότερον ἢ ἐξέλιξις τῆς Σχολῆς ταύτης. Σκοπὸς μας εἶναι νὰ πληροφορησόμεν τὸν ἀναγνώστην περὶ τῆς στάθμης τῆς σημερινῆς ὀργανώσεώς της καὶ τὴν ποιότητα τῆς παρεχομένης ὑπ' αὐτῆς ἐπαγγελματικῆς κατάρτισεως, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῆς μορφώσεως τῶν στελεχῶν τῆς Γαλλικῆς Τελωνειακῆς Ὑπηρεσίας.

Κατ' ἀρχὴν εἶναι σκόπιμον νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ Σχολὴ ἐξελιχθῆ ὡς αὐτοτελὲς ἐπαγγελματικὸν ἐκπαιδευτικὸν ἴδρυμα, ὑπαγόμενον βεβαίως εἰς τὴν ἐποπτεῖαν τῆς Γαλλικῆς Τελωνειακῆς διοικήσεως, ἀλλ' ὅπωςδῆποτε λειτουργοῦν ὑπὸ τὰς ἀρχὰς αἱ ὅποια διέπουν τὴν ὀργάνωσιν ἀνωτέρων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἰδιαιτέρως δεόν νὰ σημειωθῆ τὸ ὅτι ἡ Σχολὴ Διοικεῖται ὑπὸ Διοικητικὸν Συμβουλίου καὶ διέπεται ὑπὸ ἐσωτερικοῦ ὀργανισμοῦ προσιδιάζοντος πρὸς τοὺς κανονισμοὺς λειτουργίας αὐτοτελοῦς ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος περισσότερον, παρά πρὸς τὰ γνωρίσματα μιᾶς περιορισμένης χαρακτῆρος Σχολῆς Ἑπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Οἱ κανονισμοὶ λειτουργίας τῆς Σχολῆς ἐπιτρέπουν ἐπὶ πλέον τὴν ἄνετον ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ της.

κατά τρόπον ἀπηλλαγμένον ἐξωτερικῶν παρεμβάσεων ὑπὸ οἰανδήποτε μορφῆν, δυναμένην νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς μὴ συμβάλλουσαν εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν καθαρῶς ἔργον τῆς Σχολῆς.

Ἐξ ἄλλου, νομοθετικά κείμενα καὶ κανονιστικαὶ διατάξεις καθιέρωσαν τὰς ἐν τῇ Σχολῇ ἐπιδόσεις τῶν φοιτῶντων ὡς ἀπαραβίαστα κριτήρια ἐπαγγελματικῆς ἀξιολογήσεως διὰ τὴν σταδιοδρομίαν των καὶ ἐθέσπισαν ἐγγυήσεις ἀπὸ εὐνοιοκρατικὰς παρεμβάσεις. Αἱ ἐγγυήσεις αὗται ἐξυπηρετοῦν ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμίλλης ἐφ' ὅσον τὸ γέρας πάσης ἀτομικῆς προσπαθείας εἶναι ἡ ἐξασφάλις δικαίας καὶ ἀντικειμενικῆς κρίσεως. Προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ Σχολὴ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ περιορισθῆ εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν τῆς μόνον ρόλον.

Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις τοῦ προσλαμβανομένου τὸ πρῶτον προσωπικοῦ, ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στελεχῶν διὰ τῆς ὀργανώσεως ἐξειδικευμένων προγραμμάτων σπουδῶν (Stages), ἀναφερομένων, εἴτε εἰς εἰδικούς τομείς τῆς τελωνειακῆς τεχνολογίας, εἴτε εἰς ὀρισμένα ἐπίπεδα γνώσεων (βασικαὶ γνώσεις, ἀνωτέρα ἐπιμόρφωσις, ἐξειδικευμένη ἐπιστημονικὴ ἔρευνα κλπ.) διετηρήθησαν βασικῶς ὡς σκοπὸς καὶ πλαίσια τῶν δραστηριοτήτων τῆς Σχολῆς. Ἄλλ' ἡ θεμελιακὴ αὕτη δραστηριότης παρεσκευάσθη ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ συντόμως νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ὑποδομὴν ἵνα ἡ Σχολὴ ἐξελιχθῆ παραλλήλως εἰς κέντρον γενικωτέρων ἐρευνῶν, ἐφ' ὅσον, ὡς προελέχθη, ἡ τελωνειακὴ ἀρμοδιότης, ἀγκαλιάζει ὅλην τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, ὑπαισερχομένη διὰ τῶν παρεμβάσεων τῆς δραστηριότητός της εἰς πᾶσαν ἐκδήλωσιν τοῦ συγχρόνου βίου.

Ἐξοπλισθεῖσα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἡ Σχολὴ δι' ἐγκαταστάσεων τυπογραφικῶν καὶ ἄλλων τεχνολογικῶν μέσων ἀπαραιτητῶν διὰ τὴν ἐξυπρέτησιν τῶν εὐρύτερων σκοπῶν της, ἐξελιχθη εἰς κέντρον ἐρευνητικῶν δραστηριοτήτων καὶ εἰς ἐπιστημονικὸν ἴδρυμα περιωπῆς, ὅπου αἱ οἰκονομικαὶ καὶ αἱ ἄλλαι συναφεῖς πρὸς αὐτὴν ἐπιστῆμαι, ἡ σύγχρονος τεχνολογικὴ προώθησις καὶ ἐν γένει τὰ φαινόμενα καὶ τὰ προβλήματα τόσον τοῦ ἔθνικοῦ ὅσον καὶ τοῦ διεθνοῦς οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου θεωρῶνται ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς ἐπιρροῆς των εἰς τὴν τελωνειακὴν δραστηριότητα, μὲ σκοπὸν τὴν διακρίβωσιν τῶν τομέων εἰς οὓς ἡ τελωνειακὴ ὑπηρεσία θὰ πρέπει νὰ προσαρμόσῃ καταλλήλως τὴν ἀνταπόκρισιν της εἰς τὰ προβλήματα ταῦτα.

Ὅτι, τὰ προβλήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν διεθνή τελωνειακὴν συνεργασίαν καὶ δρᾶσιν, μὲ τὰς ἐμπορικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἀνταλλαγὰς, αἱ τελωνειακαὶ ἐνώσεις καὶ παρεμφερεῖς συμφωνίαι, αἱ διεθνεῖς συμβάσεις περὶ τὸ ἐμπόριον, τὸν τουρισμόν, τὰς συγκοινωνίας καὶ ἐπικοινωνίας, αἱ διαδικασίαι περὶ τὴν διεθνή κίνησιν κεφαλαίων, ἐργασίας καὶ ὑπηρεσιῶν, τὰ νομισματικὰ προβλήματα καὶ αἱ ἐκ τῶν νομισματικῶν διαταραχῶν ἐπιδράσεις, τὰ θέματα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν τεχνολογίαν καὶ τὰς ἐνεργειακὰς πηγὰς, τὰ θέματα ἐπαρκείας τῆς ἀγορᾶς καὶ ἐφοδιασμοῦ διὰ πρῶτων ὕλων, αἱ ἀνταλλαγαὶ ἰδεῶν τεχνολογίας καὶ μεθόδων παραγωγῆς, τὰ θέματα βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως, ὄρων καὶ συνθηκῶν συναγωνισμοῦ, αἱ στατιστικαὶ ἔρευναι καὶ τὸ πλῆθος τῶν συλλεγομένων στατιστικῶν πληροφοριῶν, ἀποτελοῦν βασικοὺς τομείς εἰς τοὺς ὁποίους ἡ Σχο-

λή αποτελεί ελεύθερον βήμα και θέτει εις τήν διάθεσιν παντός έρευνητοῦ τὰ μέσα προβολῆς και δημοσιεύσεως τῶν ιδεῶν και προτάσεων.

Ἡ ιδέα τῆς ἠνωμένης Εὐρώπης, ἥτις γοητεύει, ὡς γνωστόν, τὰς καρδίας τῶν νέων και θερμαίνει τὸν ζῆλον εις τήν καταβολήν πάσης ἐκ μέρους του προσπαθείας πρὸς εὐόδωσίν της, τροφοδοτεῖ ιδιαίτερον ἐρευνητικὸν ενδιαφέρον τῆς Σχολῆς σχετικῶς μετὰ τὰ προβλήματα τὰ προκύπτοντα ἐκ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς τελωνειακῆς και οικονομικῆς ἐνώσεως ὡς ὑποδομῆς διὰ τήν προετοιμασίαν τῆς ἠνωμένης Εὐρώπης.

Ἄπασαι αἱ εις τοὺς ἀνωτέρω τομεῖς ἐρευνητικαὶ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι αἱ ὁποῖαι ὑποβάλλονται, ἐνισχύονται, προωθοῦνται και προβάλλονται ὑπὸ τῆς Σχολῆς διὰ τοῦ περιοδικοῦ ἐκδοτικοῦ ὄργανου της (La vie de la Douane) ἀντικατοπτρίζονται εις τήν ποιότητα και τήν προωθημένην ἐπιστημονικὴν ἀξίαν τῶν δημοσιευμάτων τῆς Σχολῆς.

Τοιουτοτρόπως, οὕτως ἐξελιχθεῖσα ἡ Σχολή, ἀπὸ ἐκπαιδευτικὸν ἐπαγγελματικὸν ὄργανον εις κέντρον ἐρευνῶν ἀνωτέρας στάθμης κατῴρθωσε νὰ ἐκπληρώσῃ και ἓνα τρίτον προορισμὸν, ὁ ὁποῖος ἀρχικῶς δὲν ἦτο εις τὰ πλαίσια τῶν ἐμπνευστῶν και τῶν δραματισμῶν τῆς ἰδρύσεώς της. Τὸν σκοπὸν νὰ καταστή ἡ Σχολή σημαντικὸν συμβουλευτικὸν ὄργανον διὰ τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν τῆς τελωνειακῆς ὑπηρεσίας τῆς χώρας της και πολῦτιμος βοηθὸς τοῦ κυβερνητικοῦ ἔργου.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΑ ΚΡΑΤΗ

Τοῦ Καθηγητοῦ PAUL SAMUELSON

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Γῆς ἀνέρχεται εἰς 4.000.000.000 περίπου. Τὸ ἥμισυ τούτου εὐρίσκεται ἤδη εἰς κατάστασιν πείνης ἢ — εἰς τὴν καλυτέραν περίπτωσιν — διατρέφεται κακῶς. Διὰ λόγους ἀνθρωπιστικούς, ὀφείλομεν νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, ἔχοντες, συγχρόνως ὑπ' ὄψιν τὸ δίδαγμα τῆς Ἱστορίας, ὅτι οἱ λαοὶ δὲν ἀποδέχονται, πάντοτε, ἄνευ διαμαρτυρίας, τὸν ἐκ πείνης θάνατον.

Κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ὅταν οἱ λαοὶ ἐπιθυμοῦν κάτι, στρέφονται πρὸς τὴν κυβέρνησιν καὶ πιέζουν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐπιθυμιῶν των. Ζητοῦν καλυτέρας καλλιεργητικὰς μεθόδους, προγράμματα ἐκβιομηχανίσεως καὶ πολιτικὰ δικαιώματα. Ἀλλὰ ἡ ἐπίτευξις οἰκονομικῆς εὐημερίας δὲν εἶναι ὁ μόνος λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον οἱ διάφοροι λαοὶ ἐπιζητοῦν τὴν ἀνάπτυξιν. Οἱ λαοὶ, κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ἐπιδιώκουν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διὰ λόγους ἐθνικιστικούς: Ἐπιθυμοῦν ἡ χώρα των νὰ εἶναι ἰσχυρά, σεβαστὴ καὶ — πρέπει νὰ τὸ παραδεχθῶμεν — νὰ ἐμπνέη φόβον. «Ἀνεξαρτησία ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν», εἶναι ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκφράζει παραστατικὰ τοὺς στόχους του, ἕνας Ἀσιάτης.

Ὅσον περισσότερο οἱ εἰδικοί μελετοῦν τὰ διάφορα στοιχεῖα, τόσοον περισσότερο καταφαίνεται, ὅτι ἡ διαδικασία τῆς ἀναπτύξεως ἔλαβε χώραν βαθμιαίως καὶ ἐξελεκτικῶς. Παρ' ὄλην τὴν ἔμφασιν, τὴν ὁποίαν δίδει εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἰσορροποῦ ἀναπτύξεως ἡ βιβλιογραφία ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ὁ Κόλιν Κλάρκ καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς, πρὸ πολλοῦ διεπίστωσαν μίαν τάσιν, τὴν ὁποίαν παρουσιάζει ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις νὰ προχωρῇ κατὰ τρία διακεκριμένα στάδια: Κατὰ τὸ πρῶτον, ἐπικρατοῦσαν θέσιν κατέχει ὁ ἀγροτικὸς τομεὺς, κατὰ τὸ δεῦτερον ὁ μεταποιητικὸς καὶ κατὰ τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον ὁ τομεὺς παροχῆς ὑπηρεσιῶν. Κατὰ συνέπειαν, εἰς τὸ ἐρώτημα ἐὰν ἡ ἰσορροπος ἀνάπτυξις εἶναι ἀναπόφευκτος ἢ ἐπιθυμητὴ διὰ μίαν ἀναπτυσσομένην χώραν, ἢ ἀπάντησις τὴν ὁποίαν μᾶς δίδει ἡ ἐμπειρία, εἶναι ἀρνητικὴ.

Ἡ Ἀμερικὴ, κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἀναπτύξεώς της, ἐστράφη πρὸς τὴν ἐξειδικεύσιν εἰς τὰς ἐξαγωγὰς ἀγροτικῶν προϊόντων. Ὁμοίως, τὸ Βέλγιον, ἐξειδικεύθη εἰς τὴν ὑαλοουργίαν καὶ τὴν παραγωγὴν μαλλίνων ὑφασμάτων.

Ὁλόκληρος ἡ θεωρία περὶ συγκριτικῶν πλεονεκτημάτων παρέχει ἐνδείξεις ὅτι, ἡ ἀποτελεσματικότερα μέθοδος διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν μιᾶς συγκεκριμένης περιοχῆς, δὲν εἶναι, κατ' ἀνάγκην, ἡ βασιζομένη ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς ἰσορροποῦ ἀναπτύξεως. Συνετὴ διαφοροποιήσεις τῆς παραγωγῆς καὶ πράγματι ἰσορροπος ἀνάπτυξις εἶναι δύο ἐντελῶς διάφορα θέματα.

Εἰς τὰς περισσοτέρας χώρας, τὰ εἰσοδήματα τῶν ἀστικῶν περιοχῶν εἶναι τοῦλάχιστον διπλάσια τῶν ἀντιστοιχῶν τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν. Καὶ εἰς τὰς πλουσίας χώρας, σημαντικὸν τμῆμα τῶν συνολικῶν πόρων ἀπορροφᾷ ὁ μεταποιητικὸς κλάδος τῆς οἰκονομίας. Αἱ δύο ἀνωτέρω διαπιστώσεις ὤθησαν πολλὰ κράτη εἰς τὴν υἱοθέτησιν τῆς πολιτικῆς, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ ἐκβιομηχάνισις εἶναι τὸ αἷτιον μᾶλλον, παρὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς εὐημερίας. Ἐν τούτοις, ἄλλως, δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ μεγαλύτερα αὔξησις τῆς παραγωγικότητος κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα παρετηρήθη εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ ὄχι εἰς τὴν γεωργίαν. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρομεν, ὅτι ἐάν εἰς τὰ πλαίσια τοῦ πενταετοῦς προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ Μπαγκλαντές, ἐπετυγχάνετο αὔξησις τῆς παραγωγικότητος τῆς γεωργίας κατὰ 20%, θὰ εἴχομεν, σαφῶς, μεγαλύτεραν ἀπελευθέρωσιν πόρων διὰ τὴν παραγωγὴν βιομηχανικῶν εἰδῶν, παρὰ ἐάν τὸ κύριον βάρος τῆς προσπάθειάς ἐστρέφετο πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν σμίκρυνσιν τῶν εἰσοδηματικῶν διαφορῶν ἐντὸς τῶν πλέον προηγμένων χωρῶν τοῦ κόσμου, τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν ἀνεπτυγμένων καὶ ἐν ἀναπτύξει χωρῶν, παρουσιάζει ἤδη τάσεις περαιτέρω διευρύνσεως μᾶλλον, παρὰ ἐλαττώσεως. Πράγματι, ἐνῶ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, τὸ κατὰ κεφαλὴν προϊόν ἐδιπλασιάσθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τελευταίας εικοσαετίας, τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον εἰς τὰς Ἰνδίας, τὴν Ἰνδονησίαν καὶ ἄλλας ἀναπτυσσομένης χώρας, ὄχι μόνον δὲν ἐβελτιώθη κατὰ τὴν αὐτὴν ἡ, ἔστω, παραπλησίαν ἀναλογίαν, ἐντὸς τῆς ἰδίας χρονικῆς περιόδου, ἀλλὰ παρουσίασε σαφῆ ἐπιδεινωσιν εἰς ὀρισμένας περιπτώσεις. Δὲν ἔχει ἐπαρκῶς κατανοηθῆ, ὅτι ἡ διαφορὰ αὐτὴ δὲν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἀνεπαρκῶν προσπαθειῶν ἐκ μέρους τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν, ἐν συγκρίσει εἴτε πρὸς τὸ ἰδικόν των παρελθόν εἴτε πρὸς τὸ παρελθόν τῶν πλουσιῶν χωρῶν κατὰ προγενέστερα στάδια ἀναπτύξεως. Ἡ βασικὴ αἰτία τῆς στασιμότητος τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν, πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ μᾶλλον εἰς τὴν κατακόρυφον ἄνοδον τῶν οἰκονομῶν τῶν τεχνολογικῶς προηγμένων χωρῶν.

Διὰ τὴν ἔξοδον ἀπὸ τὸν φαῦλον κύκλον τῆς πενίας καὶ τῆς ὑπαναπτύξεως ἀπαραίτητος προϋπόθεσις εἶναι ὁ σχηματισμὸς κεφαλαίου. Εἰς τὰς προηγμένας χώρας τοῦ κόσμου, ποσοστὸν 10 - 20% τοῦ εἰσοδήματος διατίθεται διὰ τὸν σχηματισμὸν κεφαλαίου. Ἀντιθέτως, εἰς τὰς ὀλιγότερον ἀνεπτυγμένας χώρας, τὸ ποσοστὸν τοῦ εἰσοδήματος, τὸ ὁποῖον διατίθεται δι' ἀποταμίευσιν καὶ ἐπένδυσιν, εἶναι μικρότερον τοῦ 5%. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον ποσοτικῶς ὀλιγότεραι αἱ ἀποταμίευσεις καὶ ἐπενδύσεις εἰς τὰς χώρας αὐτάς. Καὶ ἡ ποιοτικὴ σύνθεσις τῶν ἐπενδύσεων δὲν εἶναι, συνήθως, ἡ ἐνδεδειγμένη, ἀπὸ ἀπόψεως ἀναπτύξεως τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Εἰς τὰ ἀνωτέρω θὰ πρέπει νὰ προστεθῆ ἡ τάσις τῶν πλουσιῶν

τάξεων τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν, νὰ στέλλουν τὰς ἀποταμιεύσεις των εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἴτε νομίμως εἴτε παρανόμως, μὲ συνέπειαν νὰ στεροῦνται αἱ χῶραι αὐταὶ τῶν ἀποταμιεύσεων διὰ τὴν ἰδικὴν των ἀνάπτυξιν.

Μία λύσις θὰ ἦτο ἡ εἰς μέγαν βαθμὸν προσφυγὴ πρὸς τὸ ξένον κεφάλαιον. Τὸ πρόβλημα, ὅμως, εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ξένων ἐπενδύσεων, ἔγκειται εἰς τοὺς κινδύνους ἐκ τοῦ ἀγκυμένου κύματος ἐθνικισμοῦ. Οὐδέποτε ἄλλοτε δανειστής καὶ δανειζόμενος εὕρισκετο εἰς μεγαλυτέραν συνεννόησιν : Αἱ ὀλιγότερον ἀνεπτυγμένα χῶραι εἶναι σύμφωνοι νὰ μὴ παραχωροῦν εἰς τοὺς ξένους μακροπρόθεσμα δικαιώματα διὰ τὴν οἰκονομικὴν των ἀνάπτυξιν, ὅσονδῆποτε συμφέρουσαι καὶ ἐὰν εἶναι αἱ σχετικαὶ συμφωνίαι. Αἱ ἀνεπτυγμένα χῶραι εἶναι σύμφωνοι, ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ προβαίνουν εἰς ἀθρόας ἀγορὰς μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν ἀπὸ τὰς ἀναπτυσσομένας χώρας, κατὰ τὸ παλαιὸν πρότυπον. Πρέπει, συνεπῶς, νὰ ἐξευρεθοῦν νέαι μέθοδοι ἐφαρμογῆς τῶν ἐπενδυτικῶν προγραμμάτων τοῦ ξένου κεφαλαίου. Εἰς τὰς μεθόδους αὐτάς θὰ περιλαμβάνονται συμφωνίαι μεταξὺ κυβερνήσεων ἢ θὰ παρέχονται κυβερνητικαὶ ἐγγυήσεις, διὰ τὰ ἰδιωτικά ἐπιχειρηματικά κεφάλαια. Θὰ πρέπει νὰ γίνῃ κατάλληλος ἐκπαίδευσις τῶν διευθυντικῶν στελεχῶν τῶν ἐν ἀναπτύξει χωρῶν, οὕτως ὥστε νὰ ἀναλάβουν τελικῶς οἱ ἴδιοι τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ συμμετοχὴ ἐντοπίων στελεχῶν εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν ὑποκαταστημάτων τῶν ξένων ἐπιχειρήσεων κατέστη ἀναγκαία.

Αἱ πτωχαὶ χῶραι διαθέτουν ἀφθονίαν ἐργατικῶν χειρῶν, ἀλλὰ στεροῦνται κεφαλαίων. Δι' αὐτὸ, ὑπὸ πολλῶν συνιστᾶται ὁ περιορισμὸς τῶν διαρκῶν καὶ κατ' ἐξοχὴν μακροπροθέσμων κεφαλαιικῶν σχεδίων. Συνιστᾶται, ἐπίσης, συγκέντρωσις τῶν προσπαθειῶν εἰς ἐκείνας τὰς δραστηριότητας, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ὑπὸ σχετικῶς χαμηλοῦ δείκτου ἀποδόσεως κεφαλαίου. Ἡ μέθοδος αὕτη, μολοντί χρήσιμος, θὰ ἦτο περισσότερο ἀκριβής, ἂν, δι' ἕκαστον ἐπενδυτικὸν σχέδιον ὑπολογίζετο ἐν ποσοστὸν ἐτησίας ἀποδόσεως. Κατὰ συνέπειαν, ἕνα ὑδροηλεκτρικὸν ἔργον, τοῦ ὁποίου ἡ ἐτησία ἀπόδοσις ὑπολογίζεται εἰς 20%, πρέπει νὰ προηγηθῇ ἀπὸ ἕνα βραχύβιον ἀτμοηλεκτρικὸν ἔργον, τοῦ ὁποίου ἡ ἐτησία ἀπόδοσις εἶναι μόνον 5%, ἀκόμη καὶ ἐὰν — διὰ τὸν ἐπιφανειακῶς ἐξετάζοντα τὰ πράγματα — ὁ δείκτης ἀποδόσεως κεφαλαίου ἐμφανίζεται μικρότερος εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀτμοηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου.

Ἐνα ἄλλο συχνὰ διαπραττόμενον σφάλμα, εἶναι ἡ πιστὴ ἀντιγραφὴ καὶ μεταφορὰ τῆς προηγμένης ξένης τεχνολογίας εἰς μίαν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χῶραν. Ἔργον τῆς ὑψηλῆς τεχνολογίας τῶν περισσότερον ἀνεπτυγμένων χωρῶν, εἶναι ἡ ἱκανοποίησις τῶν εἰδικῶν ἀναγκῶν καὶ συνθηκῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦν εἰς αὐτάς : Ὑψηλὰ ἡμερομίσθια, στενότης ἐργατικῶν χειρῶν, ἀφθονία συσσωρευμένου, ἀπὸ τὸ παρελθόν, κεφαλαίου, μαζικὴ παραγωγή, ἐπάρκεια εἰδικευμένου ἐργατικοῦ δυναμικοῦ κ.ἄ.

Ἡ πείρα διδάσκει, ὅτι ἡ διαδικασία τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι μίαν' πράγματι μακρὰ καὶ ἐπίπονος πορεία, ἀλλ' ὄχι ἀκατόρθωτος. Διὰ τὴν ἐπί-

σπευσιν τῆς διαδικασίας αὐτῆς, οἱ ἐνδιαφερόμενοι λαοὶ πρέπει νὰ ἀναπτύξουν ἐπιχειρηματικὸν καὶ καινοτομικὸν πνεῦμα. Βαθμιαίως θὰ πρέπει νὰ δημιουργηθῇ, προσηρμοσμένη πρὸς τὸ πολιτιστικὸν πλαίσιον τῶν ἐν ἀναπτύξει χωρῶν, μία ἐπιχειρηματικὴ τάξις, ἐτοίμη νὰ ἀναλαμβάνη τολμηρὰς πρωτοβουλίας καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους συνεπάγεται ἡ στάσις αὐτή.

Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι συνιστᾶται ἡ ἐπικράτησις κλίματος ἀκράτου ἀτομικισμοῦ, τοῦ γνωστοῦ «λαισσὲ - φαίρ». Αἱ κυβερνήσεις θὰ συνεργάζωνται μὲ τοὺς ἀγρότας ἐπὶ θεμάτων βελτιώσεως ποικιλίας σπόρων, ἀποδοτικωτέρων μεθόδων καλλιέργειας κ.λ.π. Αἱ ἴδιαι αἱ κυβερνήσεις τῶν ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένων χωρῶν, δύνανται νὰ ἐπιδείξουν δημιουργὸν πνεῦμα, διὰ τῆς ὑποστηρίξεως ἐπαγγελματικῶν σχολῶν καὶ τῆς διδασκαλίας, εἰς εὐρείαν κλίμακα, τοῦ τρόπου λειτουργίας τῶν διαφόρων μηχανῶν καὶ τῆς λογιστικῆς. Κάπου μεταξὺ πλήρους «λαισσὲ - φαίρ», ἀφ' ἑνὸς καὶ ὀλοκληρωτισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου, εὐρίσκεται ἡ ὁδός, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν αἱ ἀναπτυσσόμεναι χῶραι.